

17. Тарнопольська І. О. Єзуїтська просвітницька діяльність у Східній Європі XVI–XVII ст. як мета та засіб / І. О. Тарнопольська // Традиції і новації викладання гуманітарних дисциплін у вищій школі. – Д., 2004. – С. 132–139.
18. Хижняк З. І. Історія Києво-Могилянської академії / З. І. Хижняк, В. К. Маньківський. – К. : КМ Академія, 2003. – 184 с.
19. Axer J. 10. Polski teatr Jezuitcki jako teatr polityczny / J. Axer // Jesuici a kultura polska. – Krakow, 1993. – S. 16–20.
20. Krzyżanowski J. Dzieje literatury polskiej / J. Krzyżanowski. – Warszawa, 1979. – 365 s.

РЕЗЮМЕ

С. И. Луцив. Развитие школьного театра в иезуитских и братских школах Украины (конец XVI – вторая половина XVII в.).

В статье проанализированы становление и развитие иезуитских и братских учебных заведений, выявлены причины появления школьного театра как важного метода обучения и воспитания. Выяснена его роль в процессе воспитания молодежи в иезуитских коллегиях и братских школах, указано на общие и отличительные черты в содержании и организации школьных драм в этих учебных заведениях.

Ключевые слова: школьный театр, школьная драма, иезуитские коллегии, братские школы, религиозное воспитание.

SUMMARY

S. Luciv. Development of school theater in the Jesuit schools and brotherhood school of Ukraine (late XVI – the second half of the XVII century).

In the article the formation and development of Jesuit and brotherhood educational establishments is analyzed, the reasons for the appearance of school theater as an important method of learning and education are revealed. Its role in the education of youth in Jesuit colleges and brotherhood schools is found, the common and distinctive features in the content and organization of school drama in these schools are pointed out.

Key words: school theater, school drama, Jesuit College, brotherhood schools, religious education.

УДК 378:165.742

А. В. Міняйлова

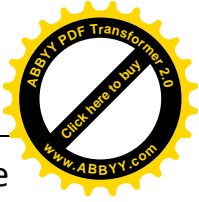
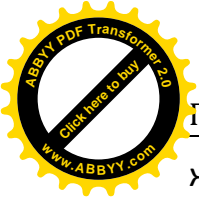
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова (м. Миколаїв)

ПРОБЛЕМА ГУМАНІСТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ В ІСТОРИКО-ФІЛОСОФСЬКОМУ КОНТЕКСТІ (ВІД АНТИЧНОСТІ ДО ВІДРОДЖЕННЯ)

У статті здійснено ретроспективний аналіз поглядів на проблему гуманістичного виховання особистості в історико-філософському контексті у період від Античності до Відродження, простежено зародження гуманістичних ідей та їх подальший еволюційний розвиток.

Ключові слова: проблема особистості, гуманістичне виховання, Античність, Середньовіччя, Відродження.

Постановка проблеми. Проблема гуманістичного виховання особистості сьогодні набуває величезної значущості й актуальності в умовах гуманістичної парадигми розвитку суспільства у всіх сферах



життєдіяльності людини, насамперед в освітній галузі. Гуманістичне виховання дітей та молоді є одним із найбільш пріоритетних напрямів національної системи освіти, про що наголошено у Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті, Законі України «Про освіту», Концепції національного виховання дітей та студентської молоді й інших офіційних нормативно-правових документах держави.

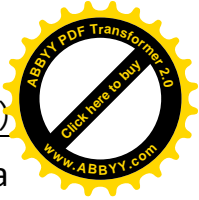
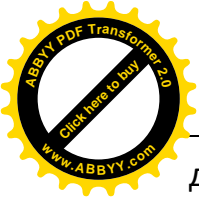
Проблема гуманістичного виховання особистості ґрунтується на розумінні сутності людини та її місця у світі. Вона має дуже давні витoki і тому потребує глибокого аналізу в історико-філософському контексті.

Аналіз актуальних досліджень. Проблема гуманістичного виховання особистості є предметом досліджень багатьох вітчизняних та зарубіжних учених у галузі педагогіки, психології, філософії, соціології, а саме: Г. Балла, І. Беха, Г. Васяновича, С. Гончаренка, І. Зязюна, А. Макаренка, Ю. Мальованого, А. Маслоу, К. Роджерса, В. Сухомлинського, А. Суценка та ін.

Мета статті – здійснити ретроспективний аналіз поглядів на проблему гуманістичного виховання особистості в історико-філософському контексті у період від Античності до Відродження. Відповідно до мети поставлено завдання: 1) проаналізувати різні погляди на проблему особистості у зазначений період та простежити їх трансформацію; 2) крізь призму проблеми особистості дослідити еволюцію поглядів на проблеми гуманістичного виховання особистості у зазначений період.

Виклад основного матеріалу. Гуманістичне виховання особистості втілює ідеї гуманізму і бере початок у Стародавньому світі. Так, учені знаходять ідеї гуманістичного виховання у Стародавньому Китаї у працях Конфуція (VI–V ст. до н. е.). На відміну від інших мислителів того часу, які зосереджували свою увагу на Космосі, об'єктом філософських міркувань Конфуція була людина, її взаємовідносини з іншими людьми, проблеми виховання. Центральне місце в його філософії посідає концепція людинолюбства («жень»). Вона характеризує відносини, які повинні існувати, по-перше, між батьками і дітьми, правителями і чиновниками, по-друге, між усіма людьми. Конфуцій підносить людинолюбство як моральний принцип на рівень управління державою, яку розглядає як велику сім'ю. Головний принцип конфуціанства: «Не роби людям того, чого не хочеш собі» [8, 87]. Гуманістичні ідеї Конфуція не втратили своєї актуальності і сьогодні, широко використовуються в Азії як основа організації відносин у сім'ї, колективі тощо.

У Стародавній Греції та Римі людина стає об'єктом філософських роздумів у V–IV ст. до н. е. Філософи почали замислюватися над цінністю людини, її особливим місцем у світі завдяки усвідомленню її причетності



до створення законів в умовах розвитку демократії. До того часу людина розглядалася у загальному контексті як частка Космосу поряд з усіма представниками живої і неживої природи.

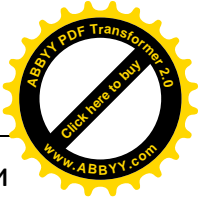
Стародавні мислителі намагалися знайти відповіді на питання співвідношення душі і тіла людини, її природи, людини і суспільства. Особливо цінним гуманістичним спадком Стародавнього світу для сучасної педагогічної науки є зародження ідеї природовідповідності виховання, згідно з якою у процесі виховання повинні враховуватися природні здібності людини. Ця ідея є однією з найбільш фундаментальних засад гуманістичної педагогіки сьогодення.

Першими звернули увагу на людину як на центр Всесвіту, найвищу мету всього, що відбувається у світі, софісти, започаткувавши, таким чином, у філософії принцип антропоцентризму. Так, давньогрецький філософ Протагор уважав людину «мірою всіх речей». Головним завданням філософії, на думку софістів, повинно бути не набуття знань про світ, оскільки істинного знання все одно немає, а виховання людей, навчання їх жити. Проте вони розглядали людину лише як біологічну бездушну істоту.

Послідовник софістів Сократ у центр своєї уваги поставив людину, її сутність, суперечності її душі. Але, на відміну від софістів, Сократ проголосив пізнання самого себе найвищою мудрістю, а мудрість – найвищою добродією людини. Він пов'язував моральність зі знаннями, наголошуючи, що людина, яка знає, що таке добро, не вчинить погано, тобто причину аморальних вчинків філософ убачав у незнанні, погоджуючись у цьому питанні з Конфуцієм. Сократ уважав людину метою всього у світі, а її щастя – у добродію її душі, яку потрібно виховувати: «Якщо сутність людини – це її душа, то ... найвище завдання вихователя – навчити людей вирощувати душі» [6, 65].

Атоміст Демокрит, надаючи великого значення як навчання, так і виховання, започаткував ідею їх нерозривної єдності у досягненні мудрості, узгодженні з природою, виконанні обов'язку, що зумовлює, на його думку, розумну насолоду життям.

Відомий давньогрецький філософ Платон дотримувався також ідеї природовідповідності виховання. Він відзначав, що душа – це уроджені задатки людини, тобто всі душі різні і те, ким стане людина, зумовлюється її душею, тобто природою. Перевиховати людину неможливо. Проте мислитель розглядав людину лише як елемент держави, тому його система виховання була гуманною лише для аристократії, середній клас він пропонував виховувати в жорстких умовах, а низький клас, на його думку, взагалі не потрібно було виховувати.



На відміну від Платона, Арістотель уважав, що від природи добродієність не дається, а дається лише можливість її набути та реалізувати через діяльність. Прагнення вищих цінностей підвищує душу і відволікає її від пороків.

Арістотель сприймав людину такою, якою вона є, започаткувавши, таким чином, один із провідних принципів гуманістичного виховання сучасності. Проте він погоджувався з думкою Платона про природну нерівність людей: «Справедливість – не рівність, а правильне співвідношення» [5, 209].

Зосереджуючи свою увагу на проблемі суспільства і держави, Арістотель уважав турботу про іншого лише турботою про суспільство. Він уважав державу найвищою метою існування людини і запорукою її щастя (на відміну від Платона).

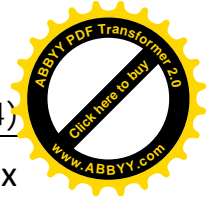
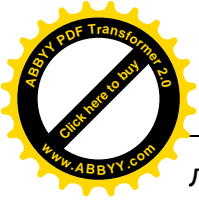
В Еллінійську епоху відбувається переорієнтація філософських поглядів від держави до індивідуальності, оскільки стає очевидним, що державою керують не всі, а лише одна людина чи група людей. Проте інтерес до особистості має стихійний, розрізнений, суперечливий характер.

Епікур прагне розв'язати проблему свободи людини від будь-якої залежності, уперше заговоривши про нову якість людини – індивідуальну свободу. Людина («соціальний атом») набуває в собі автономного, самодостатнього ґрунту для волевиявлення. Гуманність його філософії – не шкодити іншому – базується на особистісній вигоді – не зазнавати шкоди від іншого. Це, на його думку, є основою дружби.

Епітет, розвиваючи думку Епікура про свободу волі, говорить, що вона повинна бути розумною, тобто відповідати природі, тим самим дотримуючись ідеї природовідповідності.

Реалізуючи свої гуманістичні погляди, римський філософ Лукрецій визначає багато суперечностей між людиною і її природою в суспільстві і виступає проти людських страждань.

У контексті нашого дослідження на особливу увагу заслуговує вчення давньоримського філософа Цицерона. Значення його філософії для проблеми гуманістичного виховання полягає в тому, що він увів поняття «людяність» (*humanitas*) як суттєву якість людини. В епоху Відродження і Класицизму воно було розширено, обґрунтовано і, таким чином, дійшло до наших днів. Поняття «людяність» було основою філософсько-педагогічних поглядів Цицерона й означало людинолюбство, співучасть, дружелюбність, добросусідство, гостинність, навіть добре ставлення до незнайомих людей. Воно характеризувало духовну і соціальну сфери



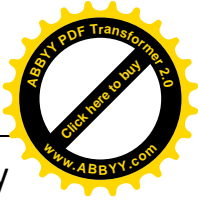
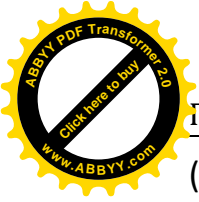
людини, її культурність і цивілізованість, характер її міжособистісних відносин. Пізніше до значень цього терміна додалися освіченість людини та її причетність до наук.

Приділяючи багато уваги державному устрою, Цицерон розробив концепцію гуманності державного діяча, важливими якостями якого повинні бути помірність, справедливість, захист знедолених, м'якість, людяність, тобто у своїх діях він повинен керуватися *humanitas*. Філософія Цицерона була першою суто гуманістичною системою Стародавньої Греції та Риму, оскільки ґрунтувалася на людяності і була однаково справедливою для всіх класів людей – від рабів до правителів, у чому перегукувалася з філософією Конфуція.

Гуманістичних поглядів дотримувався й інший давньоримський філософ Марк Аврелій: «Люби людство!» [9, 214]. Уважаючи людину від природи доброю й безкорисливою, якій властиво творити добро і не очікувати за це винагороди, мислитель убачав сенс життя у створенні суспільної користі, гуманному ставленні до людей, піклуванні, доброзичливості, любові до них, навіть до грішних, існування яких сприймав як неминучість. Таке життя, на його думку, є моральним і відповідає природі та розуму людини.

Розуміючи цінність кожної людини та рівність усіх людей від природи, давньоримський філософ Сенека виступав проти рабства та соціальних диференціацій. Його гуманістичний принцип, заснований на визнанні братерства і любові, виступає основою міжособистісних відносин і співзвучний конфуціанівському: «Обходься з підлеглими так, як тобі хотілося б, щоб з тобою обходилися ті, хто вище та сильніше за тебе» [6, 223]. На думку філософа, людина не потребує виховання, її виховує сама природа і спрямовує на добро.

Таким чином, саме в епоху Античності на території Стародавнього Китаю, Греції та Риму зародилися перші гуманістичні тенденції. Однак, античне розуміння сутності і значущості людини ще не можна вважати гуманізмом у прийнятому сьогодні розумінні, оскільки лише окремі філософи (Конфуцій, Цицерон, Сенека) визнавали цінність кожної людини та рівність усіх людей від природи. Інші мислителі розповсюджували свої гуманістичні гасла вибірково, лише на аристократію. На їх думку, простий народ не заслуговував на повагу. А у період рабовласництва в Римі процвітали жорстокість, гладіаторські бої, що ніяк не свідчило про загальну гуманістичну спрямованість суспільства. До того ж дуже великого значення в епоху Античності набувала держава, і більшість філософів того часу



(Платон, Арістотель та ін.) розглядали людину передусім як частину держави, а не як індивідуальну самоцінність.

Філософські та педагогічні погляди мислителів Середньовіччя на проблему людини та її місця у світі мали теоцентричний характер, що пов'язувалося з розвитком і становленням християнства. Людина уявляється як творіння Бога, подібне до нього, що й сприяло посиленню інтересу до неї. На відміну від людини в античному розумінні, людина Середньовіччя мала певну самостійність, право волевиявлення, незалежність від Космосу, але повністю підкорялася Творцю. Характерна ознака Християнства – визнання всіх людей рівними перед Богом.

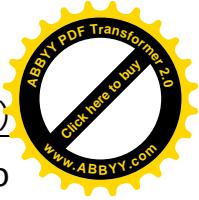
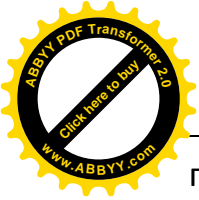
Право філософувати в епоху Середньовіччя мали лише представники духовенства. Найбільший внесок у розвиток гуманістичних ідей зробили Августин Блаженний, Іоанн Кассіан, Северин Боецій, П'єр Абеляр, Фома Аквінський та ін.

Августин розглядає проблему людини не абстрактно, а конкретно – конкретного «я», людини як індивіда, як особистості в її індивідуальності й неповторності. Об'єктом його інтересу були духовні переживання людини, її моральні принципи, ціннісні орієнтації. Августин виділяє деякі людські чесноти (дружба, любов, чесність, воля, свобода, справедливість та ін.), до яких повинна прагнути кожна людина на шляху до своєї високоморальності.

Самовдосконалення людини Августин убачав у найголовнішому таїнстві християнства – покаєнні, яке вимагало глибокого психологічного самоаналізу, самозвіту людини перед собою, своїм розумом, совістю [1].

Гуманістична наповненість змісту філософських поглядів Северіна Боеція проявлялася у визнанні людини найвищою істотою серед усіх земних істот, душа якої спрямована до вічної істини. За Боецієм існування у світі, де реалізовано добро, умова для створення добра самою людиною, що є актом її волі. Людина має свободу вибору у сфері пізнання та світоспоглядання. Її самовдосконалення Боецій убачав у набутті знань, моральних чеснот, у добродійній діяльності.

Важливе значення у зародженні і розвитку ідей гуманістичного виховання має Шартрська школа, створена наприкінці X століття у Франції як гуманістично спрямований освітньо-філософський заклад. Найбільший внесок у світову педагогічну науку взагалі і у розвиток ідей гуманістичного виховання зокрема школа зробила у XII столітті під керівництвом Бернара і Тьєррі Шартрських. До Шартрської школи приєднувався Іоанн Солсберійський, гуманістична спрямованість філософських поглядів якого проявлялася у визначенні основоположним принципом держави піклування



про добробут громадян на підставі поєднання морального та християнського законів і визначення їх основою становлення суспільних відносин.

Проблема людини та її сутності посідала значне місце у філософії Фоми Аквінського, який вважав особистість «найблагороднішою» істотою у світі. Його гуманістичний принцип: «Роби добро, дій благочинно та уникай зла» [2, 244]. Дотримуючись ідеї пріоритетності свободи волі і розуму у людській сутності, він уважав, що людина сама вільна обирати свої дії, керуючись розумом, який повинен спрямовувати людину на добрі вчинки.

П'єр Абеляр приділяв увагу людині як особистості, підкреслюючи в ній те індивідуальне, що відрізняє її від багатьох інших. Дотримуючись гуманістичних поглядів, він наділяв людину свободою вибору, але при цьому наголошував на відповідальності (до речі, одним із перших), яку вона несе за свої вчинки – як негативні, так і позитивні. У своєму виборі, як уважав П. Абеляр, людина керується єдиним для всіх моральним законом і вирішальну роль у цьому відіграє її совість та переконання [1].

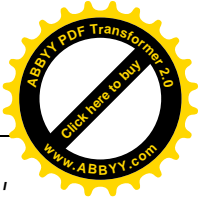
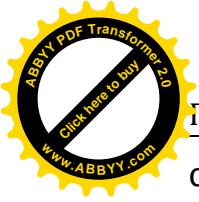
Належну увагу проблемі формування моральних особистісних якостей та гуманістичних міжособистісних відносин приділяв мусульманський філософ епохи Середньовіччя Аверроес (Ібн Рушд). На його думку, виховання було важливим чинником існування та функціонування держави.

Вільям Оккам, послідовник Арістотеля, визнав рівність людей від природи, незалежність їх одна від одної, підпорядкованість лише Богові: «Від Бога і від природи усі смертні народжуються вільними і, згідно з людським правом, нікому не підпорядкованими, так, щоб за своїм власним бажанням доручити правителю керувати собою» [2, 289]. Значення гуманізму В. Оккама полягало в тому, що він першим визнав народ «вищим» за правителя, аргументуючи тим, що саме народ дав правителю владу.

В епоху Відродження відбувається значний стрибок у розвитку науки і техніки, унаслідок чого змінюється уявлення про сутність людини та її місце у світі, робляться спроби пояснити їх за законами природи. Середньовічний теоцентризм поступається антропоцентризму.

Зародження гуманізму в Європі багато вчених пов'язують з ім'ям Франческа Петрарки, у центрі уваги якого був внутрішній світ особистості людини, проблеми її земного існування, напрями розвитку людського суспільства.

Видатний філософ і теолог епохи Відродження кардинал римсько-католицької церкви Микола Кузанський значно сприяв розвитку гуманістичних ідей, уважаючи кожну людину (крізь призму теології, як Боже творіння) неповторною, індивідуальною, особисто унікальною і тим



самим цінною. На його думку, людина знаходиться у постійному русі, розвивається і має нескінченні перспективи для розвитку та саморозвитку.

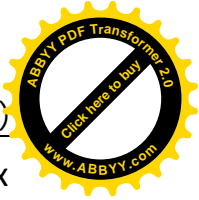
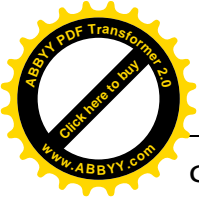
Одностайної думки дотримувався і відомий філософ та науковець тієї доби Джордано Бруно, визначаючи істинним мірилом моральності діяльність, яка, на його думку, повинна бути спрямована на нескінченність, частиною якої є сама людина, на пізнання всесвіту, на боротьбу за добродійні цілі і мотиви, без страху загинути у цій боротьбі, і через це реалізовувати саму себе. І саме в такому розумінні цінності людської особистості, здатної на постійний розвиток і саморозвиток, яка прагне діяльності, самореалізації, глибокого пізнання світу, частиною якого вона себе вважає і відчуває, ми вбачаємо великий крок уперед у формуванні гуманістичного світогляду.

У центрі уваги багатьох мислителів тієї доби постає людина, її взаємодія із соціумом, проблеми її свободи як вирішального виміру її існування. Цінність особистості, як було вже зазначено, визначається її діяльністю та особистими заслугами. Це цілком, на наш погляд, відбиває характер епохи. Так, відомий гуманіст Леон Баттіст Альберт уважав, що людина здатна подолати всі перешкоди своєї долі лише своєю активністю: «Легко перемагає той, хто не бажає бути підкореним. Терпить іго долі той, хто звик підкорятися» [7, 259].

На думку іншого видатного гуманіста Джованні Піко делла Мірандолла, Бог наділив людину творчою свободою. Вона – центр всесвіту і тому може самостійно творити свою особисту природу. І у цій свободі творчості полягає гідність людини – те, що відрізняє її від інших живих істот; вона може стати тим, ким забажає. Людина – самостійна істота, здатна самостійно вирішувати свою долю. Таку думку, на наш погляд, можна вважати гаслом гуманізму епохи Відродження.

Гуманістичних філософсько-педагогічних поглядів дотримувалися також Джанноццо Манетті, Марсіліо Фічіно, Томмазо Кампанелла, П'єтро Помпанацці, Данте Алігьєрі, Вітторіно да Фельтре, Гуаріно ді Верона, Гаспаріно Барціц, Франсуа Рабле, Мішель Монтень, Еразм Роттердамський, Томас Мор, Томазо Кампанелла, ставлячи людину на перше місце у світовому порядку, на відміну від середньовічного теоцентризму, де на першому місці був Бог.

Таке переосмислення місця людини у Всесвіті сприяло пошуку нових шляхів виховання, нових педагогічних ідей. І, як результат, на початку XV ст. у Європі виникає низка шкіл, зосереджених на вихованні і формуванні особистості, які очолювали педагоги-гуманісти Вітторіно да

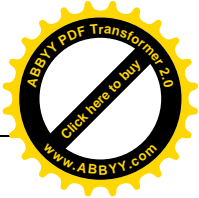
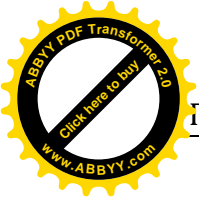


Фельтре, Гуаріно ді Верона, Гаспаріно Барціц та ін. Навчання в таких школах не відокремлювалось від виховання, знання виступало як необхідний елемент загального виховання. Виховною метою цих шкіл було формування гуманістичної особистості, а виховним ідеалом – гуманна, високоосвічена, моральна особистість з активною громадянською позицією, прагненням до добродійних вчинків тощо [4].

Проблема гуманістичного виховання особистості була також об'єктом дослідження французького письменника і філософа епохи Відродження Мішеля Монтеня, результатом якого він присвятив главу «Про виховання дітей» у першій книзі «Дослідив» та інші свої твори. Будучи вихованим на педагогічних ідеях французького письменника-гуманіста Ф. Рабле, педагогічна система якого базувалася на принципі рівномірного, гармонійного розвитку душевних і фізичних якостей особистості, М. Монтень визначає мету виховання у цілісному, різносторонньому формуванні моральної особистості, наділеної розумом і здатної до самостійної діяльності та ініціативи.

М. Монтень засуджував покарання у вихованні дітей, убачаючи в ньому засіб приниження і пригнічення дитини: «Я засуджую будь-яке насильство під час виховання юної душі, яку вирощують у повазі до честі і свободи. У суворості і примушенні є дещо рабське, і я вважаю, що того, чого не можна виразити за допомогою розуму, обачності і вміння, не можна добитися й силою» [3, 94]. Педагогічні ідеї М. Монтеня, на наш погляд, досить новаторські для схоластичної педагогічної науки, яка відживає свій вік і водночас такі, що яскраво відображають дух епохи Відродження, дістали подальший розвиток у працях Я. Коменського, Дж. Локка, Ж.-Ж. Руссо та ін.

Висновки. Таким чином, в епоху Античності гуманізм ще не сформувався як філософсько-педагогічний напрям, але зароджувалися перші гуманістичні ідеї (Конфуцій, Протагор, Демокрит, Сократ, Платон, Арістотель, Епікур, Лукрецій, Цицерон, Марк Аврелій, Сенека та ін.), особливо цінними з яких були ідеї людинолюбства, рівності всіх людей від природи, природовідповідного виховання, сприйняття людини такою, якою вона є. В епоху Середньовіччя та Відродження вони набули нового значення, переосмислювалися, розширювалися, виходячи на новий рівень. Людина розглядалася як самостійна, діяльна істота, здатна до постійного розвитку та саморозвитку.



ЛІТЕРАТУРА

1. Августин Аврелий. Исповедь / Аврелий Августин. Исповедь ; Петр Абеляр. История моих бедствий. – М. : Республика, 1992. – 335 с.
2. Кондзьолка В. В. История средневековой философии : навч. посіб. / В. В. Кондзьолка. – Львів : Світ, 2001. – 318 с.
3. Монтень М. Опыты : в 3 кн. / М. Монтень. – М. : Наука, 1979. – Т. 1–2. – 703 с.
4. Николаева Н. И. Гуманистическая школа Витторино да Фельтре / Н. И. Николаева // Гуманистическая мысль, школа и педагогика эпохи Средневековья и начала Нового Времени (исследования и материалы). – М. : Изд. АПН СССР, 1990. – С. 48–58.
5. Рассел Б. История западной философии / Б. Рассел. – [2-е изд.]. – Ростов н/Д. : Феникс, 2002. – 991 с.
6. Реале Дж. Западная философия от истоков до наших дней : в 3 т. / Дж. Реале, Д. Антисери ; пер. с итал. С. А. Мальцева. – СПб. : ТОО ТК «Потрополис», 1994. – Т. 1 : Античность. – 1994. – 320 с.
7. Реале Дж. Западная философия от истоков до наших дней : в 3 т. / Дж. Реале, Д. Антисери ; [пер. с итал. С. А. Мальцева]. – СПб. : ТОО ТК «Потрополис», 1994. – Т. 2 : Средневековье. – 1994. – 368 с.
8. Симпкинс А. С. Конфуцианство / А. С. Симпкинс, А. Симпкинс. – М. : ООО Изд. дом «София», 2006. – 192 с.
9. Эпиктет. Афоризмы. От раба до императора / Эпиктет, Марк Аврелий. – М. : Фолио, 2009. – 413 с.

РЕЗЮМЕ

А. В. Миняйлова. Проблема гуманистического воспитания личности в историко-философском контексте (от Античности к Возрождению).

В статье совершен ретроспективный анализ взглядов на проблему гуманистического воспитания личности в историко-философском контексте в период от Античности к Возрождению, прослежено зарождение гуманистических идей и их дальнейшее эволюционное развитие.

Ключевые слова: *проблема личности, гуманистическое воспитание, Античность, Средневековье, Возрождение.*

SUMMARY

A. Minyaylova. The problem of personality humanistic education in historical and philosophical context (from Antiquity to Renaissance).

The retrospective analysis of the approaches to the problem of personality humanistic education in historical and philosophical context in the period from Antiquity to Renaissance has been made in the article. The formation of humanistic ideas and their further evolutionary development have been traced.

Key words: *the problem of personality, humanistic education, Antiquity, Middle Ages, Renaissance.*